

Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za rok 2021.

Oraz potrzeby w zakresie wspierania rodziny na rok 2022.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) realizuje zadania Gminy wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1006 t.j.) zwanej dalej „Ustawą” poprzez realizację zadań własnych Gminy w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, w tym opracowanie i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Niebylec na lata 2019-2021, zwanego dalej „Programem”.

Organizacja wspierania rodziny przeżywającej problemy opiekuńczo - wychowawcze.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Do zadań własnych gminy z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (art. 176 Ustawy) należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) (uchylona)
 - b) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) zwrot kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2 ponoszonych przez rodziny wspierające (zgodnie z art. 30 i 31 Ustawy),
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej opiekuńczo - terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3,
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, zamieszkałego na terenie gminy.

Cel Programu i powierzenie jego realizacji:

Głównym celem „Programu” jest poprawa sytuacji społecznej rodzin, które są zagrożone wykluczeniem społecznym poprzez stworzenie odpowiednich warunków do ich funkcjonowania.

Na podstawie art. 10 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku (jedn. tekst Dz. U. z 2013 roku, poz. 135) i Uchwały Nr XXVI/157/2013 Rady Gminy Niebylec z dnia 1 marca 2013 roku w sprawie upoważnienia kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Niebylecu do podejmowania działań w zakresie pieczy zastępczej, praca z rodziną zgodnie z powołaną wyżej ustawą, jest realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Niebylec na lata 2019 - 2021 r. został przyjęty Uchwałą Rady Gminy Niebylec Nr II/8/2018 z dnia 11 grudnia 2018 r. Uchwała weszła w życie z dniem 1 stycznia 2019 r.

Formy realizacji:

- Pracownicy socjalni w celu rozpoznania i analizy problemów występujących w rodzinie z problemami opiekuńczo-wychowawczymi na bieżąco utrzymują kontakty z dyrektorami szkół oraz wychowawcami, nauczycielami, pedagogami, psychologiem, kuratorami, wychowawcami dzieci, dyrektorami szkół, policją, gminną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych, poradnią psychologiczno - pedagogiczną.
- W celu zapobiegania dysfunkcyjności rodziny pracownicy współpracują z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punktem Konsultacyjnym Pomocy Rodzinie, Zespołem Interdyscyplinarnym, z kuratorami sądowymi, policją, ze szkołą w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych.
- W celu zabezpieczenia pomocy w integracji rodziny i przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny GOPS Niebylec zabezpiecza podstawowe potrzeby bytowe dziecka i rodziny poprzez:
 - objęcie dożywianiem wszystkich wymagających dzieci, uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i przedszkoli w formie gorącego posiłku (na terenie placówek oświatowych).
 - udzielanie pomocy w formie produktów spożywczych, uzyskanych od Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 najbardziej potrzebującym, na rzecz mieszkańców Gminy Niebylec, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.
 - zapewnienie pomocy finansowej i w naturze rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji, dostosowanej do indywidualnych potrzeb przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej.
 - realizacja świadczeń rodzinnych w ramach ustawy o świadczeniach rodzinnych i pomocy osobom uprawnionym do alimentów.
 - realizacja świadczeń wychowawczych i rodzicielskich, świadczenia „Dobry Start” zgodnie z ustawami,

- udzielanie pomocy w formie stypendiów socjalnych i motywacyjnych dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych.
 - pomoc w formie pracy socjalnej.
1. Udzielanie specjalistycznego wsparcia pedagogicznego, psychologicznego i prawnego w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego poprzez:
 - zapewnienie wsparcie ze strony asystenta rodziny i pracowników socjalnych w postaci szeroko rozumianej pracy socjalnej i konsultacji. Od początku 2021 r. , w budynku GOPSu, po przerwie związanej z wybuchem pandemii koronawirusa, została wznowiona nieodpłatna pomoc prawna.
 - Rodzice mogą wziąć udział w zajęciach rozwijających umiejętności i kompetencje wychowawcze tzw. „Szkole dla Rodziców”, organizowanych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Strzyżowie a także w terapii rodzinnej.
 - Pracownicy GOPS informują rodziny o możliwości skorzystania z usług Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Strzyżowie, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie oraz Ośrodka Pomocy dla Ofiar Pokrzywdzonych Przestępstwem w Strzyżowie, gdzie świadczona jest bezpłatna pomoc prawna, psychologiczna i materialna dla osób pokrzywdzonych przemocą. Rodziny mające problem z nadużywaniem alkoholu mogą korzystać z terapii leczenia uzależnień w Rzeszowie, Krośnie, Sanoku a także Strzyżowie.
 - W przypadku mediacji GOPS informujemy rodzinę o możliwości skorzystania z usług mediatora wpisanego na listę mediatorów prowadzonej przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie a także mediatorów przy Wyższej Szkole inżynierskiej – Ekonomicznej w Rzeszowie.
 2. W **2021** roku Gmina Niebylec nie posiadała **placówki wsparcia dziennego**, o jakiej mówi art. 24 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do której może być skierowane dziecko decyzją sądu, celem objęcia wsparciem dziecka i jego rodziny.
 3. Art. 191 ust. 9 pkt 1-3 ustawy określają wydatki gminy w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej albo w domu dziecka, 10%, 30% i 50% odpowiednio w pierwszym, drugim i trzecim roku i latach następnych. Z terenu Gminy Niebylec w 2014 r. zostało umieszczone **jedno** dziecko w niezawodowej rodzinie zastępczej, w 2015 r. **dwoje** dzieci. W 2021 r. do rodziny zastępczej, spokrewnionej trafiło **jedno** dziecko.

Koszt z tego tytułu w roku ubiegłym **wyniósł 20 971,93** (50% średnich miesięcznych wydatków poniesionych na utrzymanie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej oraz 10% za 2021 r.). W ramach „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2021” otrzymaliśmy 2 000,00 zł z budżetu państwa w tym był dodatek specjalny. Ze środków budżetu Gminy Niebylec wykorzystano 70 549,00 zł.

4. Współpraca z rodzinami w Gminie Niebylec jest poprzedzona diagnozą problemów społecznych, która prowadzona jest przez pracowników GOPS na bieżąco. Gromadzone są dane dotyczące sytuacji rodzinnej, zawodowej, zdrowotnej mieszkańców gminy, którzy korzystają ze wsparcia. Współpracując z innymi podmiotami z terenu gminy, działającymi w systemie pomocy społecznej pozyskiwane są dane na temat rodzin. W celu wzmocnienia roli i funkcji rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych niezbędne jest utrzymanie zatrudnienia asystenta rodziny w wymiarze 1 etatu.

Asystentura rodziny polega na zindywidualizowanej pracy w rodzinie, z rodziną, dla rodziny (na jej rzecz), przy dominowaniu pracy z rodziną. W myśl założeń ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej opieka zastępcza powinna stanowić istotny element systemu pomocy dziecku i rodzinie na poziomie lokalnym. Celem pracy asystenta rodziny jest niedopuszczenie do oddzielenia dziecka od rodziny lub umożliwienie powrotu dziecka umieszczonego w systemie pieczy zastępczej.

W 2021 r. na terenie Gminy Niebylec ze wsparcia asystenta rodziny korzystało 12 rodzin. Współpraca asystenta rodziny z 11 rodzinami trwała powyżej roku W 7 rodzinach przyznany był kurator sądowy, z którym asystent współpracował. **Do pracy z asystentem przez Sąd zobowiązane jest 3 rodziny.**

Najczęstszym powodem przyznania asystenta rodzinie są: niskie umiejętności opiekuńczo- wychowawcze (9 rodzin), niezaradność życiowa przejawiająca się brakiem umiejętności w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego (6 rodzin), bezrobocie (7 rodzin), alkoholizm (3 rodziny) oraz przebywanie dzieci w pieczy zastępczej (2 rodziny). Problemy te często współlistnieją ze sobą w poszczególnych rodzinach. Praca z rodzinami odbywa się na podstawie sporządzonego wspólnie z rodziną Planu Pracy, w którym zawarte są do realizacji zarówno cele instytucjonalne jak i cele, nad których realizacją rodzina jest sama gotowa pracować. W rodzinach asystenckich w 2021 r. wychowywało się 24 dzieci, z czego 4 umieszczonych było w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Asystent rodziny dokonuje okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej, niż co pół roku i na bieżąco przekazuje ją Dyrektorowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Niebylcu. Asystent także wysyła sprawozdania do Sądu Rodzinnego w Strzyżowie z pracy z rodzinami, przydzielonymi przez Sąd (z pracy z **3 rodzinami**).

Praca w czasie Pandemii.

W marcu 2020 roku przed asystentami rodziny stanęło nowe, trwające do tej pory wyzwanie polegające na przeciwdziałaniu zakażeniu się rodzin nowym wirusem SARS-CoV-2 i wsparcie ich w przypadku zachorowania na wywołaną przez niego chorobę o nazwie COVID-19. Do zadań asystenta rodziny w czasie pandemii, można zaliczyć:

- informowanie rodziców, jak dbać o higienę własną i dzieci, aby zapobiec zakażeniu się koronawirusem (zgodnie z zaleceniami Głównego Inspektora Sanitarnego i Ministerstwa Zdrowia),
- informowanie o ograniczeniach w przemieszczaniu się w danym czasie poza domem,
- informowanie o obowiązku zasłaniania ust i nosa w miejscach publicznych i innych obostrzeniach związanych z pandemią oraz zmian w tym zakresie,

- przekazywanie informacji, co robić, gdy któryś z członków rodziny, w tym dziecko będzie miało objawy COVID-19,
- poradnictwo, jak zajmować się chorym członkiem rodziny,
- omówienie sposobów na wsparcie dzieci w czasie odrabiania lekcji w postaci e-learningu,
- wsparcie w kontaktach ze szkołą, organizacji pomocy rodzinom w ramach akcji „Komputer dla ucznia”, pomoc w pozyskaniu komputera z programu Ministerstwa Cyfryzacji,
- informowanie o możliwości zaszczepienia się przeciwko COVID-19, pomoc w rejestracji na szczepienie, informowanie o przedziałach wiekowych, do których adresowane są poszczególne szczepionki.

Mimo trwającej pandemii COVID – 19, za zgodą rodzin asystent rodziny udzielał pomocy, pracując bezpośrednio w środowisku domowym. Początkowo spotkania odbywały się na tzw. „wolnym powietrzu” aby zminimalizować ryzyko zakażenia COVID-19. Z czasem jednak charakter spotkań zaczął przypominać wizyty sprzed czasu pandemii, jednak z bezwzględnym zachowaniem zasad reżimu sanitarnego.

Szkolenia i kursy.

Asystent rodziny uczestniczy w kursach i szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe. W 2021 roku były to:

1. Szkolenie – Podejście Skoncentrowane na Rozwiązaniach w pracy asystenta z rodziną.
2. Szkolenie – Problemy psychiatryczne u dzieci i młodzieży.
3. Szkolenie – Rola motoryki w rozwoju poznawczym osób ze spektrum autyzmu.
4. Szkolenie – Znaczenie percepcji słuchowej w procesie uczenia się u osób z autyzmem.
5. Szkolenie – Rola funkcji wzrokowych w procesie poznawczym u osób ze spektrum autyzmu.

W oparciu o art. 29 ust 1 i 2, art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej GOPS informuje (m.in. poprzez ogłoszenie na stronie internetowej Gminy Niebylec i w budynku GOPS), że poszukuje rodzin wspierających. O powyższych potrzebach informowani są również radni, sołtysi wsi i osoby uczestniczące w sesjach Rady Gminy Niebylec. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w: opiece i wychowaniu dziecka; prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Zadaniem rodziny wspierającej nie jest wyręczanie, lecz aktywna pomoc, towarzyszenie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji w rodzinach.

Asystent rodziny wraz z pracownikami socjalnymi prowadzi monitoring sytuacji dzieci w rodzinach objętych pomocą. Pracownicy socjalni będąc w terenie zwracają uwagę na sytuację rodzin z dziećmi, a szczególnie rodzin niepełnych. W chwili pojawienia się sytuacji trudnej podejmują kroki celem udzielenia wsparcia. Jednocześnie pracownicy socjalni prowadzą szeroko rozumianą pracę socjalną. Celem osiągnięcia lepszych rezultatów istnieje potrzeba dalszego zaangażowania wszystkich podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny na terenie gminy Niebylec. Zintegrowane działania mogą być gwarancją wypracowania jednolitego systemu wspierania rodzin, co w efekcie doprowadzi do sytuacji, gdzie rodziny będą funkcjonować na lepszym poziomie, z pełniejszym wykorzystaniem zasobów własnych.

Na terenie Gminy Niebylec istnieje potrzeba utworzenia placówek wsparcia dziennego, które mogą być prowadzone w formie:

- opiekuńczej, w tym żłobka, świetlic socjoterapeutycznych, które zapewniłyby dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań, zwłaszcza dzieciom z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Podsumowując powyższe, należy stwierdzić, iż niezbędnym działaniem profilaktycznym jest przede wszystkim zapewnienie rodzinom możliwości korzystania z pomocy asystenta rodziny. Jeśli gmina nie będzie podejmować działań profilaktycznych, kryzys w rodzinach będzie się powiększał, a w sytuacji, gdy dzieci trafią do systemu pieczy zastępczej, gmina i tak będzie ponosić koszty ich utrzymania, które co roku będą wzrastać o określone w ustawie wartości procentowe.